

Sprawozdanie z realizacji projektu „Rycerskość dawniej i dziś”.

Projekt opracował zespół w składzie: Irena Maciejasz, Małgorzata Kapiszka, Justyna Wrońska, Zbigniew Burek.

Projekt realizowany był w klasie II gimnazjum, lecz mogli w nim uczestniczyć wszyscy uczniowie gimnazjum. Zgodnie z założeniami, czas trwania projektu to drugi semestr roku szkolnego.

Projekt miał charakter interdyscyplinarny, łączył w sobie różne zagadnienia z zakresu języka polskiego, historii, muzyki, plastyki oraz mniejszości narodowej, które wpisują się w szeroko pojmowaną rycerskość.

Uczestnicy projektu po zapoznaniu się z celami i zadaniami podzielili się na zespoły i przystąpili do pracy. Główną wyjściową bazą źródłową była powieść H. Sienkiewicza „Krzyżacy”, na podstawie tego utworu uczniowie próbowali naszkicować wizerunek rycerza, następnie z innych dostępnych źródeł starano się odszukać informacje mówiące o średniowieczu, rycerzach i ich życiu codziennym. Zwrócono uwagę na to, że średniowiecze to epoka trwająca ok. 1000 lat i w tak długim czasie życie rycerzy ulegało ciągłej ewolucji. Te zmiany doprowadziły w końcu XV wieku do wytworzenia się nowej grupy- szlachty, która nawiązywała do tradycji rycerskiej, ale prowadziła ziemiański tryb życia a słabnąca rola jazdy na bitewnych polach po wprowadzeniu broni palnej, powodowała to, że stawała się anachroniczną formacją wojskową.

Do idei rycerskości powrócił król Stanisław August, tworząc w 1765 roku Szkołę Rycerską- pierwszą w Polsce szkołę oficerską i od tej pory właśnie korpus oficerski w wojsku polskim nawiązuje do tradycji i etosu rycerskiego, np. mianowanie na pierwszy stopień oficerski wzorowane jest na pasowaniu na rycerza.

W życiu codziennym przetrwała ta część tradycji rycerskiej, która odnosiła się do szacunku wobec rywala, przestrzegania zasad rywalizacji, nie atakowania słabszych, obrony kobiet i dzieci. Większość tych zasad znalazła się w niepisanym kodeksie współczesnego sportu- jako zasady fair play.

Uczniowie zapoznali się również z innymi utworami o tematyce rycerskiej, tj. „Pieśń o Rolandzie”, „Konrad Wallenrod”, „Cyd”, „Pieśń o Nibelungach”, „Rycerze króla Artura”, „Przyłbice i kaptury”, „Gniewko syn rybaka”.

Na podstawie zdobytej wiedzy zredagowano projekty kodeksów rycerskich, które następnie poddano pod ogólną dyskusję.

Kolejne zadanie dotyczyło rycerskości we współczesnym świecie, uczniowie doszukiwali się jej w życiu codziennym współczesnego człowieka ze szczególnym uwzględnieniem życia politycznego, społecznego i wszelkiej formy rywalizacji.

Poszukując potrzebnych informacji, uczestnicy projektu zapoznali się z ikonografią przedstawiającą omawianą epokę, interpretowano obrazy Gersona, Byliny i przede wszystkim J. Matejki z „Bitwą pod Grunwaldem” na czele oraz cykl „Poczet królów polskich”. Obejrzano ekranizację „Krzyżaków” oraz filmy „Kazimierz Wielki” i „Gniazdo”.

Analizie poddano też tekst „Bogurodzicy” i wysłuchano tej pieśni w wykonaniu chóru. Podjęto też udaną próbę zaśpiewania jej na żywo...

Zwrócono uwagę uczestników projektu na rolę muzyki dworskiej oraz jarmarcznej w tworzeniu i upowszechnianiu etosu rycerskiego.

Wprowadzono i wyjaśniono takie pojęcia jak: minesinngerzy, trubadurzy, skaldowie, rybálci czy wajdeloci. Omówiono charakterystyczne typy legend rycerskich:

- o rycerzach bez skazy- Roland, Lancelot, Zawisza Czarny;
- o rycerzach umierających w obronie swojego władcy- Winkelrid, Peregryn z Weisenburga;
- o śpiących rycerzach;
- o magicznych mieczach- Durendal, Ekskalibur, Balmung, Szczerbiec, Scyzoryk, Zerwikaptur.

W maju uczestnicy projektu brali udział w wycieczce, w której oglądaliśmy zamki krzyżackie w Bytowie i Człuchowie oraz średniowieczną zabudowę miejską w Chojnicach. Złożono też wizytę w siedzibie bractwa rycerskiego w Tuchomiu, gdzie członkowie Bractwa Rycerskiego Grodu Chocimierza zapoznali nas z ubiorem, ekwipunkiem i uzbrojeniem rycerzy. Pokazano kopie uzbrojenia zaczepnego i obronnego.

Podzielono się wrażeniami z uczestnictwa w rekonstrukcjach średniowiecznych bitew i potyczek, z udziału w turniejach i pokazach. Uczniowie mogli postrzelać z łuków, kusz oraz włożyć na siebie rycerskie uzbrojenie obronne.

W maju udaliśmy się do Malborka, gdzie zwiedzając dawną stolicę państwa zakonnego mogliśmy ugruntować wiedzę o Zakonach rycerskich i średniowiecznym budownictwie obronnym.

Punktem kulminacyjnym w realizacji naszego projektu był międzyszkolny konkurs literacko-historyczny „Wielki twórca i jego dzieło- H. Sienkiewicz- „Krzyżacy”, cieszył się on dużym zainteresowaniem naszych uczniów, którzy czuli się dobrze przygotowani do udziału w zmaganiach.

Realizacja projektu przebiegała sprawnie, uczniowie zaangażowali się w powierzone im zadania i chętnie uczestniczyli w dyskusjach, pokazach i wycieczkach. Dostrzegli interdyscyplinarny charakter omawianych zagadnień, doskonalili umiejętność pracy w zespole, rozwijali wyobraźnię i twórcze myślenie, nabierali szacunku dla dawnej kultury, poznawali historię średniowiecznej Polski oraz uniwersalne zasady moralne i etos rycerski.